HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

סתם עצים להסקה ניתנו. ולפ"ז להחיר הלוקח עצים ניתנו ומעיקרא לא חל עליהו שביעית, אבל ספיחי סרטים סתמן לגזיזה הלוקח חל עלייהו קדושה ומפירי לאחר הביעור אף להסקה. ועלי קניס וגפנים יש שחולקין אותן ויש שמסקין אותן הלוקח בתר מחשבת לקיטה מזלין:

תנאי היא. היכא בשאין למען דאמר סתם עצים להסקה ניתנו ולא חיילא שביעית אפילו מעצים דמשתן ומיכא למתן לדלת ליה ומעצים דמשתן מיהא חיילא: **לתוך המשרה.** אין שורין פשתן ביין של שביעית וכן אין מכבסין בגדים להוי סמורה: **מי שהנאתו וביעורו שוה.** הנאה שהיא בשעה שהוא כלה מן העולם אתה יכול ליהנות מפירות שביעית קודם זמן הביעור: **יצאו משרה וכבוסה.** שמשעה שמתלין פשתן או בגד ביין נתקלקל ונפגם והנאתו אינו אלא עד שלשה ימים ו' עד שיהא הפשתן שרוי וכן הבגד. והיינו תנאי דרבנן שברי סתם פירות לאכילה וחיילא עלייהו קדושת שביעית כדלמרן לעיל דכל שהנאתו וביעורו שוה חיילא הלוך אפילו נקוט למשרה וכיסה לא מהניא מחשבה לאפקועי איסורן למיהוי כעלי קיס שלקטן לעצים דמשתרו דהתם סתמייהו להבי ולהכי אבל פירות סתמן לאכילה ומשעת יצירתן חייל קדושתן ותו לא מהני מחשבה לאפקועי ואסורין למשרה וכיסה דמין נהנין בקדושת שביעית אלא הנאה הדומה לאכילה וגבי עצים נמי סתם עצים להסקה ניתנו ולא חיילא אפילו לעצים דמשתן ור' יוסי סבר לא אמרינן סתם פירות לאכילה ניתנו ומהניא בהו מחשבה בעלי קיס וגפנים להיכא דליקטן למשרה טוי דבר שהנאתו אחר ביעורו ולא חל עלייהו שביעית כך מצאתי ויש לשונות אחרים וזו שמעתי והגון: **למלוגמא.** פלנפשט"ר: **לאיזה שוה בכל אדם.** אינה ראויה אלא לאוליים: **לוף.** שמזלפין יין בצים. ואפי' נמי אין שוה בכל אדם אפ"ג זילוף אלא לאדם מעונג ומעונן: **לאפקטויזין.** וופי"ט להקיא: **לאיזה נמי משרה וכיסה.** והכא לא נקט אלא דבר שאין שוה בכל אדם: **מלוה נשטר אין נפרעין ממן.** לפני מידיהן מפני שמשתה היא לו ומזיל ומודה לעכו"ם ביום חגם ורבנן סברי לסור לפורענ' וליפרע מהן כלל: **ואיבעיא לימא.** הך סתמא ודאי עיקר הוא דקתני לה התם בפ"ק (עו.) גבי הלכתא פסיקתא דהא לא שייכא התם ולא תני אלא משום פיסוק הלכה שפסקה התנא עם כל המוזר בו אלא נמלך אדם עליהן:

לקמן

סתם עצים להסקה הן עומדין. אמר רב כהנא ועצים להסקה תנאי היא דתניא [ג] אין מוסרין פירות שביעית לא למשרה ולא לכבוסה ור' יוסי אומר נותנין פירות שביעית לתוך המשרה ולתוך הכבוסה מאי טעמא דרבנן אמר קרא [ד] לאכלה ולא למשרה לאכלה ולא לכבוסה ורבי יוסי אומר אמר קרא לכם [ה] לכל צרכיכם ורבנן נמי הכתיב לכם לכם דומיא דלאכלה במי שהנאתו וביעורו שוין [ו] יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן ור' נמי הכתיב לאכלה אמר לך ההוא מיבעי ליה לכדתניא דתניא לאכלה ולא למלוגמא אתה אומר לאכלה ולא למלוגמא או אינו אלא לאכלה ולא לכבוסה כשהוא אומר לכם הרי כבוסה אמור הא מה אני מקיים לאכלה לאכלה ולא למלוגמא ומה ראית לרבות הכבוסה ולהוציא את המלוגמא מרבה אני את הכבוסה ששוה בכל אדם ומוציא אני את המלוגמא שאינו שוה בכל אדם כמאן אזלא הא דתניא [ב] לאכלה ולא למלוגמא לאכלה ולא לזילוף לאכלה ולא לעשות ממנה אפיקטויזין כמאן כר' יוסי דאי כרבנן [ג] איכא נמי משרה וכבוסה: רבי יהודה אומר אם השבח כו': (סימן סבן) [ז] יתיב רב יוסף אחורי דרבי אבא קמיה דרב הונא ויתיב רב הונא וקאמר הלכה כרבי יהושע בן קרחה והלכה כרבי יהודה [ח] אהדרינהו רב יוסף לאפיה אמר בשלמא רבי יהושע בן קרחה אצטריך סלקא דעתך אמינא [ט] יחיד ורבים הלכה כרבים קמ"ל הלכה כיחיד ר' יהושע בן קרחה מאי היא דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר [י] מלוה בשטר אין נפרעין מהן מלוה על פה נפרעין מהן מפני שהוא כמציל מידם אלא הלכה כר' יהודה למה לי מחלוקת ואחר כך סתם היא [יא] ומחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם מחלוקת בבבא קמא [יב] לצבוע לו אדום וצבעו שחור וצבעו אדום רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו רבי יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח וסתם בבבא מציעא דתנן [יג] כל המשנה ידו על התחתונה [יד] וכל החוזר בו ידו על התחתונה ורב הונא אצטריך סלקא דעתך אמינא אין סדר למשנה וסתם מחלוקת היא ורב יוסף אי הכי כל מחלוקת ואח"כ סתמא נימא אין סדר למשנה וסתם ואח"כ מחלוקת היא ורב הונא נזקקין לו אמרינן כך אבל בתרי מסכתות אמרינן ורב יוסף כולה נזקקין חדא מסכתא היא ואיבעית אימא משום דקתני לה גבי הלכתא פסיקתא כל המשנה ידו על התחתונה וכל החוזר בו ידו על התחתונה: תנו רבנן הגותן מעות לשלוחו

ליקח

ה"ג בקונטרס בסם' סובה (דף מ. ושם [ט]) **אמר רב כהנא ועצים להסקה תנאי היא בו'.** וכן עיקר פי' כל עצים בשביעית טוען פלוגתא דתנאי אי לית בהו קדושת שביעית דכיון דטעמא דשריגא להו היינו משום דהנאתן לאחר ביעורן אם כן לרבי יוסי דלית ליה דרשה להנאתו וביעורו שוה לענין פירות ס"ג לא דריש לה לענין דלא לאול בקדושת שביעית ואם תאמר לר' יוסי היכן מותרין עצים בזמן שריגא להסיק בהן תנור והלא יש בהן איסור שביעית לאחר הביעור וי"ל דבטלי בשאר עצים דשאר עצים ועוד י"ל לפי גירסת הספרים ועצים להסקה תנאי היא פירוש עצים שיש בהם קדושת שביעית כגון לולב להנאתו וביעורו שוה לסתמיים קלי לבצר בו את הצית אם מותר להסיקו דסוי הנאה לאחר ביעורו או לא לתניא אין מוכרין פירות שביעית כו' הרי לרבנן אסור להסיקו מידי דסוי לשאר עצים וכיסקה ור' יוסי מותר אבל שאר עצים לדברי הכל אין בהן קדושת שביעית אבל הטעם אין מיושב לכי היכי דר' יוסי דריש לכם לכל לרבים לפירות שביעית והא נעי לכם דומיא דלאכלה הכי נמי לענין לאול קדושת שביעית על כל דבר שהוא לכם דמ"ש דהא כוליה חד קרא הוא והיינו שבת הארץ לכם לאכלה וגו': **אין סדר למשנה.** דפעמים היה שואל אלא על הסדר ושמע תחילה אחה ב"מ ואחר כך ב"ק אבל ולאי אח"כ סדרן רבי על הסדר כדדייק בריש (פרק) שבועות (דף ג:) מכדי תנא ממכות קסליק כו' [ו]: **נבי הלבתא פסיקתא.** אמאי קרי לה הלכתא פסיקתא לההיא דכל המוזר בו ידו על התחתונה הא בפרק הזאומין (ב"מ דף עז:) מוקמינן לה בייחידאה כרבי דוסא ורבנן פליגי עליה ומוכח התם דרב לא סבר לה כרבי דוסא דהוה ליה למימר הא ר"ל דהכא סבר כייבצעת אימא עד שילבש הבגדים (שם). למלוגמא. לרפואה (שם). ששוה בכל אדם. שהכל צריכין לה, כמו לחולה שאוה בכל אדם (שם מ:). **ומוציא אני את המלוגמא שאינה שוה בכל אדם.** שאין הכל מזולין (שם). ולא לזילוף. יין שמזלפין בצים לריח טוב (שם). אפיקטויזין. להקיא, והוא בטוטריקון לפיק טפי זין, מזון שהוכל יותר מדי מוליא ומקיא (שם). כמאן כר' יוסי. הלא ממעט אלא הנאה שאינה שוה בכל, והא נמי אינם אלא לזרך חולי ואסטניס, והיינו תנאי לעיל, דלרבנן לא נהנה שביעית אלא בדבר שהנאתו וביעורו שוה, דדרשינן ליה נמי הכי והיתה שבת הארץ לכם מיוחד לנהוג בדבר שהוא לכם לומיה דלאכילה, למעוטי כל שהנאתו אחר ביעורו כדדרשינן לעיל, ומהכיא דרשה אימעוטי עצים, ואיכא למימר מיניה אלא דבר שאין הנאתו שוה בכל אדם, כגון מלוגמא וזילוף ואפיקטויזין, ואני אמעטי מרבוי שהיו גורסים ומפה עצים להסקה ניתנו תנאי היא, וכן כתוב בכל הספרים, וטעמא מעעורי בכל לידי שיעה הס"ד ליאמר כפי דבריהם ואיני יכול, ומעמי גירסא זו בספר כתב יהו של רבינו גרשום בן יהודה מעותמו כתוב ואינו מובה ישועות של רבינו יצחק בן מנחס כתוב ואינו מובה וכן גרסה בעיני (שם). לא למשרה. לצרוס בשבת (שם). ולא לבבוסה. לכבוס בגדים שין של שביעית (שם). **יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן.** שמשעה שמוריס הבגדים או הפשתן שין שעה אחת נתבצר ואבד לו והנאתו אינה עד שילבש הבגדים (שם). למלוגמא. לרפואה (שם). ששוה בכל אדם. שהכל צריכין לה, כמו לחולה שאוה בכל אדם (שם מ:). **ומוציא אני את המלוגמא שאינה שוה בכל אדם.** שאין הכל מזולין (שם). ולא לזילוף. יין שמזלפין בצים לריח טוב (שם). אפיקטויזין. להקיא, והוא בטוטריקון לפיק טפי זין, מזון שהוכל יותר מדי מוליא ומקיא (שם). כמאן כר' יוסי. הלא ממעט אלא הנאה שאינה שוה בכל, והא נמי אינם אלא לזרך חולי ואסטניס, והיינו תנאי לעיל, דלרבנן לא נהנה שביעית אלא בדבר שהנאתו וביעורו שוה, דדרשינן ליה נמי הכי והיתה שבת הארץ לכם מיוחד לנהוג בדבר שהוא לכם לומיה דלאכילה, למעוטי כל שהנאתו אחר ביעורו כדדרשינן לעיל, ומהכיא דרשה אימעוטי עצים, ואיכא למימר מיניה אלא דבר שאין הנאתו שוה בכל אדם, כגון מלוגמא וזילוף ואפיקטויזין, ואני אמעטי מרבוי שהיו גורסים ומפה עצים להסקה ניתנו תנאי היא, וכן כתוב בכל הספרים, וטעמא מעעורי בכל לידי שיעה הס"ד ליאמר כפי דבריהם ואיני יכול, ומעמי גירסא זו בספר כתב יהו של רבינו גרשום בן יהודה מעותמו כתוב ואינו מובה ישועות של רבינו יצחק בן מנחס כתוב ואינו מובה וכן גרסה בעיני (שם). לא למשרה. לצרוס בשבת (שם). ולא לבבוסה. לכבוס בגדים שין של שביעית (שם). **יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן.** שמשעה שמוריס הבגדים או הפשתן שין שעה אחת נתבצר ואבד לו והנאתו אינה עד שילבש הבגדים (שם). למלוגמא. לרפואה (שם). ששוה בכל אדם. שהכל צריכין לה, כמו לחולה שאוה בכל אדם (שם מ:). **ומוציא אני את המלוגמא שאינה שוה בכל אדם.** שאין הכל מזולין (שם). ולא לזילוף. יין שמזלפין בצים לריח טוב (שם). אפיקטויזין. להקיא, והוא בטוטריקון לפיק טפי זין, מזון שהוכל יותר מדי מוליא ומקיא (שם). כמאן כר' יוסי. הלא ממעט אלא הנאה שאינה שוה בכל, והא נמי אינם אלא לזרך חולי ואסטניס, והיינו תנאי לעיל, דלרבנן לא נהנה שביעית אלא בדבר שהנאתו וביעורו שוה, דדרשינן ליה נמי הכי והיתה שבת הארץ לכם מיוחד לנהוג בדבר שהוא לכם לומיה דלאכילה, למעוטי כל שהנאתו אחר ביעורו כדדרשינן לעיל, ומהכיא דרשה אימעוטי עצים, ואיכא למימר מיניה אלא דבר שאין הנאתו שוה בכל אדם, כגון מלוגמא וזילוף ואפיקטויזין, ואני אמעטי מרבוי שהיו גורסים ומפה עצים להסקה ניתנו תנאי היא, וכן כתוב בכל הספרים, וטעמא מעעורי בכל לידי שיעה הס"ד ליאמר כפי דבריהם ואיני יכול, ומעמי גירסא זו בספר כתב יהו של רבינו גרשום בן יהודה מעותמו כתוב ואינו מובה ישועות של רבינו יצחק בן מנחס כתוב ואינו מובה וכן גרסה בעיני (שם). לא למשרה. לצרוס בשבת (שם). ולא לבבוסה. לכבוס בגדים שין של שביעית (שם). **יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן.** שמשעה שמוריס הבגדים או הפשתן שין שעה אחת נתבצר ואבד לו והנאתו אינה עד שילבש הבגדים (שם). למלוגמא. לרפואה (שם). ששוה בכל אדם. שהכל צריכין לה, כמו לחולה שאוה בכל אדם (שם מ:). **ומוציא אני את המלוגמא שאינה שוה בכל אדם.** שאין הכל מזולין (שם). ולא לזילוף. יין שמזלפין בצים לריח טוב (שם). אפיקטויזין. להקיא, והוא בטוטריקון לפיק טפי זין, מזון שהוכל יותר מדי מוליא ומקיא (שם). כמאן כר' יוסי. הלא ממעט אלא הנאה שאינה שוה בכל, והא נמי אינם אלא לזרך חולי ואסטניס, והיינו תנאי לעיל, דלרבנן לא נהנה שביעית אלא בדבר שהנאתו וביעורו שוה, דדרשינן ליה נמי הכי והיתה שבת הארץ לכם מיוחד לנהוג בדבר שהוא לכם לומיה דלאכילה, למעוטי כל שהנאתו אחר ביעורו כדדרשינן לעיל, ומהכיא דרשה אימעוטי עצים, ואיכא למימר מיניה אלא דבר שאין הנאתו שוה בכל אדם, כגון מלוגמא וזילוף ואפיקטויזין, ואני אמעטי מרבוי שהיו גורסים ומפה עצים להסקה ניתנו תנאי היא, וכן כתוב בכל הספרים, וטעמא מעעורי בכל לידי שיעה הס"ד ליאמר כפי דבריהם ואיני יכול, ומעמי גירסא זו בספר כתב יהו של רבינו גרשום בן יהודה מעותמו כתוב ואינו מובה ישועות של רבינו יצחק בן מנחס כתוב ואינו מובה וכן גרסה בעיני (שם). לא למשרה. לצרוס בשבת (שם). ולא לבבוסה. לכבוס בגדים שין של שביעית (שם). **יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן.** שמשעה שמוריס הבגדים או הפשתן שין שעה אחת נתבצר ואבד לו והנאתו אינה עד שילבש הבגדים (שם).

מוסף רש"י

סתם עצים להסקה הן עומדין. סתם עצים של היקף להסקה ניתנו לבריות ומתמן לאו להחיר קיימו, הלכך לא נחתת בהו קדושת שביעית ואפילו לקטן להחיר (סוכה מ:). **ועצים להסקה תנאי היא.** ופעים להסקה גופייהו שהנאתן אחר ביעורן, תנאי היא אי נהנו בהו שביעית או לא, דאיכא בהו דדריש לכם דומיא דלאכילה, למעוטי כל שהנאתן אחר ביעורו דדרשינן לעיל, ומהכיא דרשה אימעוטו עצים, ואיכא למימר מיניה אלא דבר שאין הנאתו שוה בכל אדם, כגון מלוגמא וזילוף ואפיקטויזין, ואני אמעטי מרבוי שהיו גורסים ומפה עצים להסקה ניתנו תנאי היא, וכן כתוב בכל הספרים, וטעמא מעעורי בכל לידי שיעה הס"ד ליאמר כפי דבריהם ואיני יכול, ומעמי גירסא זו בספר כתב יהו של רבינו גרשום בן יהודה מעותמו כתוב ואינו מובה ישועות של רבינו יצחק בן מנחס כתוב ואינו מובה וכן גרסה בעיני (שם). לא למשרה. לצרוס בשבת (שם). ולא לבבוסה. לכבוס בגדים שין של שביעית (שם). **יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן.** שמשעה שמוריס הבגדים או הפשתן שין שעה אחת נתבצר ואבד לו והנאתו אינה עד שילבש הבגדים (שם). למלוגמא. לרפואה (שם). ששוה בכל אדם. שהכל צריכין לה, כמו לחולה שאוה בכל אדם (שם מ:). **ומוציא אני את המלוגמא שאינה שוה בכל אדם.** שאין הכל מזולין (שם). ולא לזילוף. יין שמזלפין בצים לריח טוב (שם). אפיקטויזין. להקיא, והוא בטוטריקון לפיק טפי זין, מזון שהוכל יותר מדי מוליא ומקיא (שם). כמאן כר' יוסי. הלא ממעט אלא הנאה שאינה שוה בכל, והא נמי אינם אלא לזרך חולי ואסטניס, והיינו תנאי לעיל, דלרבנן לא נהנה שביעית אלא בדבר שהנאתו וביעורו שוה, דדרשינן ליה נמי הכי והיתה שבת הארץ לכם מיוחד לנהוג בדבר שהוא לכם לומיה דלאכילה, למעוטי כל שהנאתו אחר ביעורו כדדרשינן לעיל, ומהכיא דרשה אימעוטי עצים, ואיכא למימר מיניה אלא דבר שאין הנאתו שוה בכל אדם, כגון מלוגמא וזילוף ואפיקטויזין, ואני אמעטי מרבוי שהיו גורסים ומפה עצים להסקה ניתנו תנאי היא, וכן כתוב בכל הספרים, וטעמא מעעורי בכל לידי שיעה הס"ד ליאמר כפי דבריהם ואיני יכול, ומעמי גירסא זו בספר כתב יהו של רבינו גרשום בן יהודה מעותמו כתוב ואינו מובה ישועות של רבינו יצחק בן מנחס כתוב ואינו מובה וכן גרסה בעיני (שם). לא למשרה. לצרוס בשבת (שם). ולא לבבוסה. לכבוס בגדים שין של שביעית (שם). **יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן.** שמשעה שמוריס הבגדים או הפשתן שין שעה אחת נתבצר ואבד לו והנאתו אינה עד שילבש הבגדים (שם).

תורה אור השלם

1. וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה לְךָ וּלְעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתֶךָ וְלִשְׂכִירְךָ וּלְתוֹשָׁבְךָ הַגָּרִים עִמָּךְ:
ויקרא כה ו

גליון הש"ס

גמ' יצאו משרה וכבוסה. עיין בכורות דף יב ע"ב תוס' ד"ה ודלמ':

לעזי רש"י

אלנפשט"ר [אינפלשטר"א]. רטייה. וושי"ט [ווימט"א]. סם הקאה.

רבינו חננאל

אמר רב כהנא עצים להסקה, שדהיית(ה אתה) [אותם] מלהיות בהן קדושת שביעית מפני שהנאתן אחר ביעורן, תנאי היא כר' עד הנה רבנן הוא דבעי הנאתן בשעת ביעורן אבל ר' יוסי לא בעי. לאכלה ולא לעשות ממנה אפיקטויזון. פי' אפיקטויזון בלשון מקרא הוא הקיא. ושמעתי שהוא ג' מלות אפיק טפי זין, הוצ'יא עודף המזון, כי כן דרך האיסטומכא כשיעדיף עליה האוכל לא תקבלנו ואז תתבלבל האיסטומכא ויקיא האדם.

מסורת הש"ס

ג) [ע"ה נג. סוכה מ. נדרים סב:], **ד)** סוכה מ., **ה)** [מכות יב. וש"נ], **ו)** ע"ז ו:, **ז)** [סוכה יח.], **ח)** [בכורות ט. וש"נ], **ט)** [יבמות מב:], **י)** לעיל ק: [וש"נ], **יא)** ב"מ עו. [ע"ז ז.], **יב)** עיין ברש"י בתמ' סוכה שבתמ' פי' תמר, **יג)** [ד"ה ועיסים], **יד)** [וע"ע תוס' ביש ב"מ וביש ב"ב], **טו)** [וע' תוס' מנחות סו. ד"ה זכר],

עין משפט נר מצוה

צד א ב ג מיי' פ"ה מהל' שמיטין הלכה י:
צה ד מיי' פ"ט מהלכות ע"ז הלכה ג סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קמח סעיף ג:
צו ה מיי' פ"מ מהלכות מכירה הלכה ב סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' קל סעי' י יג: